

#Tips
#info

EEN WARE MUST - P11

HET PIETERPAD VERBINDT - P24

WOLVEN OP DE VELUWE - P30

TROTS OP EIGEN STREEK

Numer 07 • 2021 • omgeving Putten

de Veluwe

TIPS - INFORMATIE - UITJES - MUSEA - ACTIVITEITEN - EVENEMENTEN

KINGS & QUEENS

Kings & Queens is een allround sportsbar. Wij zitten in het centrum van Veenendaal en Zutphen zijn dagelijks geopend. Kings & Queens biedt de perfecte mix van een gezonde dosis competitie, plezier en (ont)spanning voor jong en oud!

Je kunt bij ons terecht voor: pool, snooker, carambole, tafeltennis, darts, airhockey, tafelvotbal en verschillende games. In Zutphen hebben we ook bowlingbanen. Verder kun je live sportwedstrijden volgen in onze gezellige bar of op ons ruime terras genieten van een hapje een drankje.

www.kandqveenendaal.nl

www.kandqzutphen.nl

PRISON ISLAND

Het leukste real life spel van dit moment!

Prison Island speelt zich af in een gevangeniscomplex, waar je als team codes kraakt, raadsels oplost en fysieke uitdagingen aangaat. Soms moet je slim zijn, soms sterk en soms behendig of vingervlug.

Maar... er is altijd maar één manier om tot het beste resultaat te komen: SAMEN.

www.kandqveenendaal.nl/prison-island

**PRISON
ISLAND**

FOX IN A BOX

Ga de uitdaging aan in onze escaperooms!

Beleef een spannend avontuur in één van onze 5 escaperooms, elk met een eigen thema, verhaal en missie. Weten jullie op tijd te ontsnappen? Ontdek het en ga de uitdaging aan!

Escaperooms Veenendaal:

- Prison Break
- Tesla's Mystery
- The Bank Job

Escaperooms Zutphen:

- De Bunker
- De Erfenis

www.foxinaboxveenendaal.com

www.foxinaboxzutphen.com

Kings & Queens Veenendaal
Markt 4, 3901 DM Veenendaal
Tel: 0318 242 001
E-mail: info@kandqveenendaal.nl

Kings & Queens Zutphen
Stationsplein 6, 7201 ML Zutphen
Tel: 0575 820 288
E-mail: info@kandqzutphen.nl

WELKOM OP DE VELUWE

In mijn jeugd jaren reed ik met mijn ouders met grote regelmaat vanuit de Randstad richting de Veluwe. Wanneer wij bij Nieuw-Milligen van de A1 afdraaiden, en ik ter hoogte van Rabbit Hill het autoraampje opendraaide, was het de geur van dennen die mij een gevoel van thuiskomen gaf.

Dit eindeloze gebied met zijn woeste stuifzanden, paarse heidevelden en uitgestrekte bosgebieden leverde ons gezin de broodnodige natuurbeleving tijdens de weekenden en vakanties. We logeerden soms op één van de Landal-parken, die toen nog niet zo heetten, en we maakten lange wandelingen waarbij wij bijna altijd oog in oog kwamen met het grote wild.

Het heeft mij gevormd tot wat ik nu ben: boswachter op Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Deze schatkamer van de Veluwe met zijn fascinerende landschappen, de Witte Fietsen en het Kröller-Müller Museum is al meer dan 36 jaar mijn thuis en werkplek.

De liefde voor de Veluwe is met de jaren alleen maar groter geworden en het maakt mij blij dat ik dit in mijn werk aan jong en oud kan overbrengen.

Het grootste aaneengesloten natuurgebied van Nederland heeft naast de geur van dennen nog zo ontzettend veel meer te bieden. Geniet ervan, en ik ben ervan overtuigd dat u zich net als ik thuis zal voelen op de Veluwe.

De pareltjes

VAN DE VELUWE

Ermelosche heide / Schaapskooi (10 km)

Dit prachtige gebied wordt doorkruist door fiets-, wandel- en ruitersporen. De heide wordt het hele jaar begrast door een schaapskudde. De kudde is nage-

noeg elke dag tussen 11.00 en 15.00 uur op de Ermelosche Heide te vinden. Er staat in het bezoekerscentrum op een kaart aangegeven waar de kudde op dat

moment loopt. Meestal komt de kudde tussen 15.00 en 16.00 uur terug. Bij de Schaapskooi is er voldoende parkeergelegenheid.

Kootwijkerzand (25 km)

Het Kootwijkerzand is een stuifzandgebied op de Veluwe in de provincie Gelderland. Het is het grootste stuifzandgebied van West-Europa. Het natuurreservaat Kootwijkerzand is een aaneenschakeling van door wind gevormde zandduinen. Het bewegende zand wordt dagelijks gestoven. Er ontstaan nieuwe sierlijke ribbels en door de jaren heen zijn er bizar gevormde vliegennesten gaan groeien waarvan de wortels open gewaaid zijn.

Landgoed Staverden (16 km)

Landgoed Staverden bezoeken, is genieten van prachtige natuur en verborgen schatten. Drie wandelingen starten vanaf het parkeerterrein. Onderweg ziet u niet alleen een gevarieerd oud bos, cultuurlandschap en monumentale boerderijen. U kunt ook stuiten op witte pauwen, een doolhof, een ijskelder en een authentieke kas met moestuin. Het kasteel zelf is niet te bezichtigen, het bezoekerscentrum en de brasserie uiteraard wel.

Landgoed Schovenhorst (2 km)

Een wandeling over het 160 jaar oude Noordwest-Veluws landgoed zit vol verrassingen. Dwalend door de bomen ontdekt u bomen van exotische komaf, natuurlijke en door mens gemaakte kunstwerken, en stille paadjes die uw fantasie

prikkelen. Het hoogtepunt, de 40 meter hoge bostoren, laten u het bos van een andere kant zien. Uitkijkend over de boomkruinen overziet u de Veluwe tot aan de Randmeren. Een bezoek aan het landgoed in Putten is een bijzondere bosbeleving.

Strand Nulde (ca. 10 km)

Jachthaven, speeltuin, natuurgebied, strand, dagrecreatieterrein. Zwemmers en zongenieters kunnen terecht op de verschillende zandstrandjes van Strand Nulde. Kinderen spelen naar hartenlust met de diverse spel- en speelvoorzieningen. Speel een potje volleybal of kies voor een leuke watersport. Tegenover strand Nulde ligt het Erkemeerderstrand waar u samen met uw hond van het Veluwemeer kan genieten.

Het Solse gat (5 km)

Volgens een oude legende stond op de plek van het Solse Gat eens een klooster. Vanwege het liederlijke gedrag van de monniken verzwolg de aarde het klooster. Op gezette tijden zouden de klokken van het klooster nog te horen zijn en zouden de geesten van de monniken verschijnen. Tevens vormt de poel een drinkplek voor het wild.

INDEX

nr.	blz.	nr.	blz.	nr.	blz.
1. Airborne Museum Hartenstein	17	6. Klimbos Garderen	13	11. Ouwehands Dierenpark	12
2. Anton Pieck Museum	23	7. Klimbos Harderwijk	13	12. Veluwsche Stoomtrein Maatschappij	22
3. De Spelerij	36	8. Kröller-Müller Museum	18	13. V.o.f. Dros / IJs van Co	28
4. Hert Bier	17	9. Nationaal Park de Hoge Veluwe	14	14. Voerman Stadsmuseum Hattem	23
5. Kings & Queens Veenendaal	2	10. Nero Gold Nederland	28, 34		

20

15

UITGELEZEN?

Geef mij gerust aan je familie, vrienden of buren of lever mij weer in bij de receptie of gooi mij in de oud papier container

Colofon

UITGEVERIJ
Hubmedia - www.hubmedia.nl

UITGEVER: Peter Paul Mulkens

REDACTIE
Brian van Hunsel, Visit Veluwe

EINDREDACTIE
Brian van Hunsel

VORMGEVING/ONTWERP
Martine Adegeest - ontwerpzandvoort.nl

FOTOGRAFIE
Nationaal Park De Hoge Veluwe, Visit Veluwe,
Hetty van Oijen i.s.m. Visit Veluwe,
Jurjen Drenth i.s.m. Visit Veluwe, Wim van der Ende

BRONNEN: Stichting Pieterpad

ACQUISITIE
Mark Bosch, Kasper Bodde

TRAFFIC
Caroline Stienen, Brian van Hunsel

CONTACTINFO
info@hubmedia.nl

ONTDEK DE VELUWE

Namens het gehele team van Landal heet ik u van harte welkom in Putten. Wij hopen dat u een voor-spoedige reis heeft gehad, en dat u nu kunt gaan genieten van een onver-getelijke vakantie.

Tijdens uw verblijf op de Veluwe bent u één met de natuur. Omringd door bos en paarse heidevelden is Putten het ideale uitgangspunt voor wandel- en fietstochten. Staat u vroeg op, dan kunt u zomaar oog in oog komen te staan met een everzwijn of edelhert. Het Speulder- en Sprielderbos is één van de mooiste en oudste bossen van Neder-land. Kromme, in wonderlijke bochten gegroeide eiken bepalen de sfeer. Het wordt in de volksmond wel het bos van de dansende bomen genoemd. Midden

in het bos ligt het Solse Gat. Volgens een oude legende stond op de plek van het Solse Gat eens een klooster. In een woeste kerstnacht zonk het klooster weg in de aarde. Alleen de statige toegangsweg zou nog aan het klooster herinneren.

Leer van alles over het afwisselende landschap door de klompenpaden te volgen. Wandel over essen, langs akkerranden, over landgoederen, door weilanden en over eeuwenoude boerenerven. Een ware belevenis! Klompen aan, rugzak op en gaan! Tip: voor aan het park is een opstappunt van de Huinerpadroute (15km).

Uw kinderen zijn uren zoet met sporen zoeken, klauteren in het Klimbos, zand-

kastelen bouwen en surfen bij Strand Nulde. In het gezellige centrum van Putten worden het hele jaar door ook leuke activiteiten georganiseerd. Of u nu voor cultuur, natuur of avon-tuur komt, er valt genoeg te beleven! Entreekaarten voor diverse musea, attracties en dierentuinen zijn te koop bij de receptie. U staat bij de kassa niet in de rij en profiteert van onze korting.

Ziet u door de bomen het bos niet meer en bent u op zoek naar advies over leuke dagjes uit? Bij de receptie adviseren wij u graag. Ook stellen wij het zeer op prijs wanneer u uw ervaringen wilt delen via Zoover.

Lees verder en ontdek de parels van onze streek.

Vriendelijke groeten,
Wijnand van de Steeg
General manager

Vriendelijke groeten,
Oscar Rijks
General manager

Onbekende parels op de Veluwe

Veel mensen kennen de bekende iconen van de Veluwe, zoals Het Nationale Park De Hoge Veluwe, Apenheul, Burgers' Zoo en het Kröller-Müller Museum. Maar wist je dat er talloze minder bekende plekjes zijn die je echt gezien moet hebben? Zo heeft de Veluwe naast dichtbe-groeide bossen en uitgestrekte heide-velden ook een groot waterrijk gebied. Wij zetten de leukste onbekende parels voor je op een rijtje.

veluwe
www.visitveluwe.nl

De IJsselvallei

Op zoek naar een van de mooiste land-schappen van Nederland? Kom eens langs in de IJsselvallei! Deze dynami-sche natuur is rijk aan diverse flora en fauna, en je vindt er natuurlijk de slinge-rende rivier de IJssel. Vogelliefhebbers doen er goed aan hun verrekijker mee te nemen. Dankzij de afwisselende natuur zitten hier tientallen soorten vogels. Vanaf de vogeluitkijkhut op de Westdijk vlakbij Wapenveld heb je goed zicht op de vele soorten.

Gemeente Voorst

De ideale uitvalsbasis om het waterrijke gebied van de IJsselvallei te verkennen is gemeente Voorst. Fiets vanuit hier bijvoor-beeld de IJsseldalroute, een 41 kilometer lange route over slingerende dijken, langs statige hoeven en door idyllische dijkdor-pjes. Om de IJssel van heel dichtbij te er-varen, moet je met de Dommerholtsveer de IJssel oversteken. Of proef de streek en haal de lekkerste zelfgemaakte producten bij één van de vele boerderijwinkels in het gebied, bijvoorbeeld bij Boerderij Moria, de Kolke of Den Hoek.

Recreatiegebieden

Op zoek naar het ultieme vakantiege-voel? Neem een verfrissende duik in de plas van Bussloo. In deze recreatieplas van 100 hectare vind je glinsterend zwemwater, fijne zandstrandjes en aangename ligweiden. In de rest van de regio liggen nog veel meer van deze recreatiegebieden. In het hart van de Veluwe vind je het Heerderstrand, in Voorthuizen ligt het recreatiegebied Zeumeren en voor het grootste water-sportparadijs van Oost-Nederland moet je snel naar Rhederlaag bij Giesbeek.

Op pad met de hele familie? Dan is Strand Nulde in Putten een heuse aanrader. Terwijl de kinderen spelen op speeltoestellen en zandstranden, geniet jij van een heerlijk drankje en een boek!
• visitveluwe.nl/leisurelands

Fietsen en wandelen

Fietsen en wandelen is in ieder sei-zoen uniek op de Veluwe! Ken je deze routes al?

Ruimte voor de Rivier

Tussen de dorpen Veessen en Wapen-veld ligt een prachtig landelijk gebied. In 1995, toen Nederland extreem hoog water kende in de grote rivieren, is be-sloten dat er meer ruimte voor de rivier moest komen. Door de aanleg van twee nieuwe dijken is een geul ontstaan. Bij extreem hoog water wordt water in de geul geleid, wat het gebied beschermt tegen overstromingen. De route voert je langs verschillende onderdelen van de geul, een uniek project in Nederland.
• visitveluwe.nl/ruimtevoordrivier

Erfgoedroute

Er wordt momenteel hard gewerkt aan de ontwikkeling van thematische routes op het gebied van erfgoed & cultuur. Zoals zeven wandel- en fietsroutes rondom de militaire historie van Ede. Deze routes leiden je langs belangrijke locaties uit de Tweede Wereldoorlog. Je beleeft de verhalen van toen op de plek waar ze ooit plaatsvonden.
• bezoek-ed.nl/militair-toerisme

Benieuwd naar wat de Veluwe nog meer te bieden heeft? Op visitveluwe.nl vind je meer parels en inspiratie voor een bezoek aan de regio!

Actie voor groot en klein...

Een dagje uit in de Veluwe met de kinderen betekent pret en plezier. Maar ook 'grote kinderen' komen ruimschoots aan hun trekken.

Duik in een ludieke wereld en ga samen naar de leukste activiteiten. Prikkel je voeten op een blotevoetenpad, beleef prinsheerlijke avonturen in een kasteel of krijg een adrenalinekick in een snelle achtbaan. Er is genoeg te doen. Wat je ook kiest, het zorgt geheid voor onvergetelijke belevenissen en mooie herinneringen.

De Spelerij

Op deze wonderlijke speel- en ontdekplek kun je de hele dag actief spelen en ontdekken. De Spelerij is een werkplaats, atelier en tentoonstellingsruimte tegelijk. In de werkplaats De Uitvinderij kunnen kinderen zelf objecten en kunstwerken maken.

www.spelerij.nl

EEN must do OP DE VELUWE!

ONZE TOP 5!

Beleef de Veluwe ook eens actief!

De Veluwe leent zich bij uitstek om actief bezig te zijn. Bos, heide, zandvlakten, stuwwallen, maar ook randmeren, vele sprengen en meren. Afwisselender kan het bijna niet! In een van de vele dagrecreatiegebieden kun je heerlijk wandelen, fietsen, klimmen en watersporten. En wat te denken van de vele kilometers aan ruiterpaden? Dus kom en beleef de Veluwe actief!

● Eindeloos fietsen

Het mooie aan fietsen op de Veluwe is de enorme diversiteit. Trappend door de bossen, langs heidevelden, vennetjes en stuwwallen ontdek je de grootse natuur, maar valt je oog ook op ieder detail. De Veluwe is wellicht het mooiste fietsgebied van Nederland. Of je nu heerlijk wil genieten van een ontspannende fietstocht via het fietsknooppuntennetwerk of dat je je juist lekker actief wil inspannen op de mountainbike of wielrenfiets, de Veluwe biedt het geschikte terrein. Wil je een vlak parcours of juist heuvelachtig, over bospaden of verharde weg, de Veluwe heeft het allemaal!

● Veluwe, een waar eldorado

De Veluwe dat is niet alleen bossen en

heidevelden, dat is ook genieten van zon, zee en strand! Naast de vele sprengen en beken zijn er meer dan 100 plassen en meertjes te vinden, waaraan prachtige re-

creatiegebieden liggen. De Veluwerandmeren, een aaneenschakeling van meren aan de noordwestzijde van de Veluwe, zijn het bekendst. Door het ondiepe water is het uitermate geschikt voor de beginnende watersporter.

● Eindeloos wandelen

De Veluwe is prachtig. Heuvelachtig, gevarieerd en uitgestrekt. Met verschillende soorten bos, heidevelden en zandvlakten. Rust en ruimte maar ook een bijzondere cultuurgeschiedenis. Dit alles maakt dat je heerlijk eindeloos kunt wandelen op de Veluwe. En dat elk seizoen! Kies uit vele wandelroutes en wandeltochten. Allemaal heel dichtbij, gewoon in Nederland! De indrukwekkende landschappen maken ook hardlopen op de Veluwe tot een zeer bijzondere beleving. Er worden jaarlijks diverse Veluwelopen en Veluwetrails georganiseerd. Een prachtige ervaring!

● Klimmen!

Hou je van uitdaging en durf je het aan om op een hoogte van bijvoorbeeld zo'n 18 meter te klimmen? En je daarna aan een lange tokkelbaan te laten afzakken? De Veluwe kent diverse klimbossen die je uitdagen je grenzen te verleggen. Voel de adrenaline stromen. Breng een bezoek aan een van de klimbossen op de Veluwe. Een unieke en enerverende belevenis voor jong en oud!

● Ontdek de Veluwe te paard!

De Veluwe staat bekend om haar uitstekende wandel- en fietsroutenetwerk.

Minder bekend is dat de Veluwe ook een uitgebreid netwerk van ruiter- en menpaden heeft. Paardeneigenaren en paardenliefhebbers komen dan ook volop aan hun trekken op de Veluwe. De regio is uitermate geschikt om tochten van een of meerdere dagen te maken. Er zijn volop rustplaatsen voor zowel ruiters als paarden en hun aanspanningen als ook stallingen voor degenen die willen blijven overnachten. Er zijn zelfs veel accommodaties op de Veluwe te vinden waar zowel ruiter als paard kunnen overnachten.

UNIEK IN NEDERLAND... DE REUZENPANDA'S!

Ontmoet de reuzenpanda's Xing Ya, Wu Wen en hun jong Fan Xing in Ouwehands Dierenpark! Betreed de mystieke wereld van Pandasia en beleef de Chinese sfeer in één van de mooiste pandaverblijven ter wereld.

VOL DIERBARE ONTMOETINGEN

Bewonder de dieren in Ouwehands Dierenpark en leer meer over hun natuurlijke leefgebied, de bedreiging van wilde soortgenoten en wat jij kunt doen om hen te beschermen. Sta neus aan neus met de speelse ijsberen, loop onder de slingerende orang-oetans door en bespied de beren in Expeditie Berenbos. Ga op avontuur in Gorilla Adventure of bekijk de bijzondere nevelpanthers en de Afrikaanse olifanten. Geniet van eindeloos buitenspelen of overdekt spelen in de grote speeljungle RavotAapia.

VEILIG SAMEN UIT

Bij een bezoek aan Ouwehands Dierenpark is een online ticket met tijdslot verplicht zodat je zo veilig en snel mogelijk het park kunt betreden. Er kunnen geen tickets bij de entree van het park worden gekocht.

Ga naar www.ouwehand.nl
of scan de QR-code voor
meer informatie

GA OP AVONTUUR DOOR DE BOMEN!

- 10 KLIMPARCOURSEN VOOR JONG & OUD
- GROOTSTE KLIMBOS VAN NEDERLAND
- LANGSTE TOKKELBAAN OP DE VELUWE

TIP

KLAAR MET KLIMMEN? SPEEL DAN EEN
NATURE GAME BIJ KLIMBOS GARDEREN!
WWW.ONLINESOCIALGAMES.COM

KORTING

RESERVEER NU ONLINE MET DE CODE
LANDAL2021 EN PAK €2.50* KORTING
WWW.KLIMBOSGARDEREN.NL

*geldig tot 1 nov 2021

BELEEF DE *sensationele* ROLLERCOASTER ZIPLINE!

DUO-ZIPLINE

50 KLIMELEMENTEN

FREE FALL VAN 16 METER

AVONDKLIMMEN

RESERVEER ONLINE MET
DE CODE **LANDAL2021**
EN PAK €2.50* KORTING!

*geldig tot 1 nov 2021

KLIMBOSHARDERWIJK.NL

NAAST DE A28 BIJ ADVENTUREPARK HARDERWIJK

Het Nationale Park DE HOGE VELUWE

Het Nationale Park De Hoge Veluwe is uniek in de wereld, door de combinatie van natuur en kunst. Het is dé plek om rust te ervaren, bijzondere landschappen en wilde dieren te zien, maar ook om deel te nemen aan georganiseerde activiteiten als excursies, rondleidingen, workshops en evenementen. Uiteraard kun je de overweldigende natuur van het 5.400 hectare grote Park ook op eigen gelegenheid verkennen, bijvoorbeeld op een gratis Witte Fiets.

WITTE FIETSEN

Er zijn meerdere mogelijkheden om het Park te verkennen: wandelend, fietsend, te paard of met de auto. Als je zin hebt om de fiets te pakken, kun je gebruik maken van één van de gra-

tis beschikbare Witte Fietsen. Er zijn er 1.800, verdeeld over het Park en bij de verschillende ingangen (Hoenderloo, Otterlo en Schaarsbergen). Je kunt bij binnenkomst in het Park dus direct

opstappen! Er zijn uiteraard ook Witte Fietsen voor kinderen (zonder zijwieltjes) en fietsen met kinderzitjes voor of achter.

SAMEN MET DE (KLEIN)KINDEREN

In het Park is ook voor kinderen van alles te beleven voor een leuke en spannende dag. Ga bijvoorbeeld sporen zoeken in het bos of bekijk de wilde dieren vanuit één van de wildobservatieplaatsen. Er lopen dieren zoals herten, reeën, wilde zwijnen en moeflons los rond in het Park. Het kan dus zo maar gebeuren dat je oog in oog komt te staan met één van deze Parkbewoners.

100 JAAR MOEFLON

De Hoge Veluwe is al 100 jaar de vaste woon- en verblijfplaats voor de moeflon; een bijzonder haarschaap dat oorspronkelijk uit Corsica en Sardinië komt. Ruim 220 zwerven er vandaag de dag in het Park rond. Ze zijn niet alleen een prachtige verschijning in het landschap, maar dragen ook door begrazing voor een belangrijk deel bij aan het in stand houden van de open landschappen in het Park. Wil je ze zelf tegen komen? Moeflons zijn schuwe dieren en vaak lastig te spotten, de grootste kans heb je rondom het Bosje van Staf.

Een dagje Hoge Veluwe begint in het centrum

Het is aan te raden om je dag te beginnen bij het Park Paviljoen en het Museonder, midden in het park. Je kunt hier terecht om een activiteit te boeken, zoals een wandeling of een safari. Er zijn verschillende fiets- en wandelroutes te vinden, maar ook de Parkwinkel met allerlei leuke souvenirs en cadeaus.

KUNST EN ARCHITECTUUR IN HET PARK

Museonder

Tegenover het Paviljoen vind je het Museonder: het eerste ondergrondse museum ter wereld. Hier kun je meer leren over alles wat er onder het aardoppervlak leeft en wat er vroeger geleefd heeft.

Kröller-Müller Museum

Midden in het Park ligt het wereldberoemde Kröller-Müller Museum met onder meer de op een na grootste collectie schilderijen van Vincent van Gogh ter wereld.

Jachthuis Sint Hubertus

Jachthuis Sint Hubertus is gebouwd tussen 1914 en 1920 en is een van Ne-

derlands belangrijkste architectonische rijksmonumenten. Het is ontworpen door de bekende architect H.P. Berlage en is het voormalige buitenverblijf van de stichters van het Park: Anton en Helene Kröller-Müller. Wil je dit bijzondere gebouw van binnen bekijken? Er zijn dagelijks rondleidingen door de belangrijkste vertrekken.

PARKRESTAURANT

Tussen het fietsen door zin in een hapje of een drankje? Dan ben je bij het Parkrestaurant aan het juiste adres! Het Parkrestaurant, gelegen in het Park Paviljoen, is zeven dagen per week geopend. Je bent van harte welkom voor een kopje koffie met wat lekkers, een verse lunch of een heerlijk diner van wild uit het park. De Theekoepel bij Jachthuis Sint Hubertus, Theehuis de Kemperberg bij Schaarsbergen en de Foodcontainer in het centrum zijn ook regelmatig geopend voor bijvoorbeeld lunch, iets lekkers en koffie to-go. Bij de kinderen zijn de pannenkoeken -in de wijde omtrek bekend- favoriet.

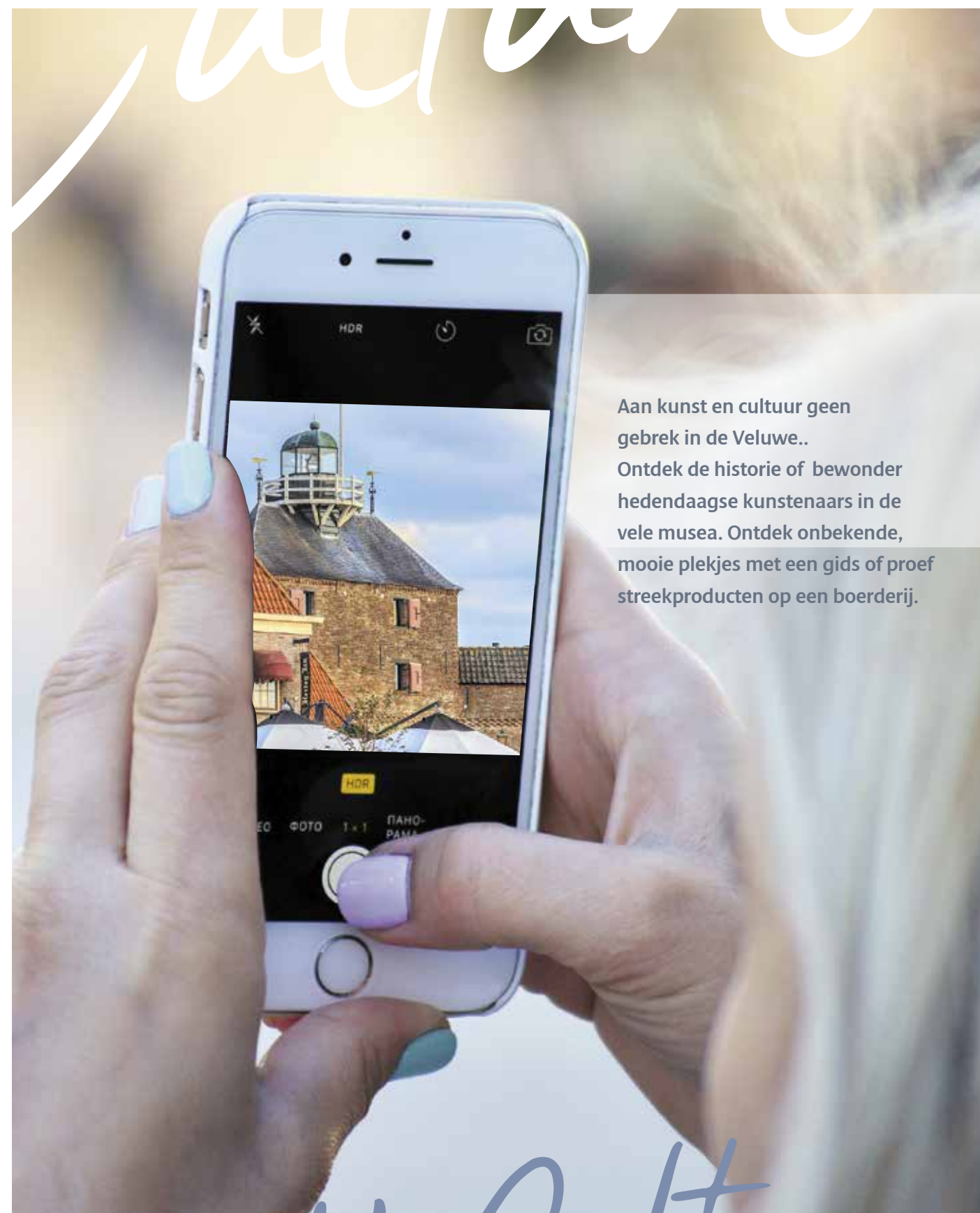

LEUK OM TE
COMBINEREN MET
EEN BEZOEK AAN
HET KRÖLLER-
MÜLLER MUSEUM!

www.hogeveluwe.nl

Toegangsprijzen 2021:

Dagkaart Park: € 11,10 • Dagkaart Park kind: € 5,55 (t/m 6 jaar gratis)

Aan kunst en cultuur geen gebrek in de Veluwe..
Ontdek de historie of bewonder hedendaagse kunstenaars in de vele musea. Ontdek onbekende, mooie plekjes met een gids of proef streekproducten op een boerderij.

#Culture

AIRBORNE
MUSEUM
AT HARTENSTEIN

**GA MEE OP
MISSIE HARTENSTEIN**

ONTDEK HET AT HARTENSTEIN
WWW.AIRBORNEMUSEUM.NL

HERT BIER

WELK LEVEN KIES JIJ?

hertbier.shop

Verkrijgbaar in parkshop & restaurant

Scan voor thuis

KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM

uniek in elk seizoen

Foto: Walter Herfst

Foto: Wieneke Hofland

In het Kröller-Müller Museum sta je oog in oog met de mooiste Vincent van Goghcollectie ter wereld en geniet je van topstukken van moderne meesters als Claude Monet, Georges Seurat, Pablo Picasso en Piet Mondriaan. Het museum is niet alleen de schatkamer van De Stijl en het futurisme, maar verrast ook met presentaties van hedendaagse kunstenaars.

In de uitgestrekte beeldentuin van ruim 25 hectare kun je dwalen langs tien-

tallen sculpturen van onder anderen Aristide Maillol, Barbara Hepworth en Marta Pan. Ook is publiekslieveling Jardin d'émail van Jean Dubuffet na een langdurige renovatie weer toegankelijk voor publiek. De tuin is het hele jaar open en ademt ieder seizoen een andere sfeer.

Ook liefhebbers van architectuur worden verrast bij het Kröller-Müller Museum. De museumgebouwen zijn ontworpen door Henry van de Velde en Wim Quist

en in de beeldentuin staan paviljoens van Gerrit Rietveld en Aldo Van Eyck.

Een bezoek aan het Kröller-Müller Museum is een ware belevenis. Door de ligging midden op de Veluwe en de unieke combinatie van kunst en natuur is het Kröller-Müller een plek om te genieten en tot rust te komen. Een perfecte dag uit voor jong en oud!

TICKETS

Toegangstickets met tijdvak voor het Kröller-Müller Museum zijn uitsluitend online te reserveren. Ga voor tickets naar www.tickets.krollermuller.nl of scan de QR-code.

Voor gezinnen

Kom samen dobbelen in het museum, speel verstoppertje in de beeldentuin of ga op een spannende blind date met een kunstwerk. Een bezoek aan het Kröller-Müller Museum is een feest voor de hele familie! Het gratis Museum Dobbelspel voert je op een speelse manier door het hele museum. In het spellendoosje zit een speciale dobbelsteen en een boekje met verrassende vragen uit allerlei categorieën. Door samen met je familie te dobbelen, spannende vragen te beantwoorden en te fantaseren bij kunstwerken kijk je nooit meer hetzelfde naar kunst.

VOOR DE OUDERS

Het Museum Dobbelspel is geschikt voor gezinnen met kinderen vanaf 4 jaar. Gezinnen krijgen het Museum Dobbelspel gratis bij de ontvangstbalie in het museum. Tip: neem het spel mee en speel het ook in andere kunstmusea!

Op blind date? Stuur twee (werk)dagen voor je bezoek een mail o.v.v. 'blind date' naar info@krollermuller.nl met je naam en adresgegevens (kan ook van je vakantiebestemming zijn). Per post krijg je een spannende envelop met daarin alle ingrediënten voor je date!

Foto: Marjon Gemmeke

Bekijk de actuele openingstijden, het tentoonstellingsprogramma en meer informatie over je bezoek op www.krollermuller.nl of vraag om extra informatie bij de receptie van het vakantiepark. Het museum is geheel toegankelijk met een rolstoel.

Volg het museum ook via sociale media!

Foto: Marjon Gemmeke

Op vertoon van deze bon krijgt u bij een kop koffie of thee:

EEN GRATIS LUXE BONBON

in ons museumrestaurant
Monsieur Jacques

Duik in de HANZESTEDEN

Harderwijk

Foto's: VisitVeluwe i.s.m. Jurjen Drenth

Harderwijk, Hattem, Elburg – drie Hanzesteden, door water met elkaar verbonden. En door een rijke geschiedenis dankzij het Hanzeverbond: een economische samenwerking tussen steden en handelaren in o.a. Nederland, Duitsland, België, Polen en Noorwegen. De handel ging grotendeels over zee, met koggeschepen en bidders. En de steden voeren er wel bij. Het werden machtige vestingsteden met imponerende stadsmuren en stadspoorten, sierlijke koopmanshuizen en indrukwekkende handelskantoren. De sporen hiervan zie je nog goed. Kom ervan genieten!

De drie Hanzesteden hebben elk hun eigen sfeer en charme. Een historische binnenstad met steegjes en straatjes, waar je lekker kunt shoppen in kleine winkeltjes en boetiekjes. Veel musea, galeries, events en festivals. Water is altijd dichtbij voor een zeiltocht of rondvaart. De steden liggen in de buurt van mooie natuurgebieden waar je heerlijk kunt wandelen en fietsen. Bijvoorbeeld de Hanzefietsroutes die gebruikmaken van het vernieuwde fietsknooppunten-netwerk. > visithanzesteden.nl en routesopdeveluwe.nl

Culinair Harderwijk

In Harderwijk kun je eten met sterren. Niet dat je naast een BN'er komt te zitten – nee, er zijn twee restaurants die Michelinsterren hebben: 't Nonnetje en Basiliek. Maar er zijn meer prima restaurants in Harderwijk. Je vindt er een paar

aan de Vischmarkt, een plein met prachtige monumentale huizen eromheen. Vanuit die historische binnenstad loop je via de 14de-eeuwse Vischpoort binnen twee minuten naar de Veluwerandmeren. Relax op het gezellige stadsstrand, maak een rondvaart of stap in een sloep, zeilboot of botter voor een tochtje over het water.

Cultuurhistorie in Hattem

De kleine middeleeuwse stadskern van Hattem herbergt maar liefst drie musea! Het schilderachtige stadje trok begin 1900 veel schilders aan die de Hollandse wolken boven de IJssel wilden ver-eeuwigen. Jan Voerman was een van hen. In het Voerman Museum hangen veel prachtige werken van hem. En waar anders dan in Hattem, met zijn vele pittoreske geveltjes, is het Anton Pieck Museum beter op zijn plaats? Hier vind

je vele bekende nostalgische prenten en olieverfschilderijen. Het Nederlands Bakkerijmuseum is een beleevingsmuseum waar je door de geschiedenis van brood en banket loopt.

Vissersplaatsje Elburg

Een vissersplaatsje aan de voormalige Zuiderzee – dat is Elburg in de kern nog steeds. Het historische stadje heeft zijn middeleeuwse rechthoekige stratenplan behouden en is omringd door prachtige wallen, visrijke grachten en delen van de oude stadsmuur. In 1932 maakten de Afsluitdijk en de inpoldering een einde aan de visserij. Maar in de haven proef je nog het leven van toen. De houten bidders (houten zeilschepen) die in de haven liggen, houden de herinnering aan Elburgs visserijverleden levend. Tegenwoordig worden ze gebruikt voor pleziervaart op de meren.

Harderwijk

Dijkpoort Hattem

Elburg

Veluwsche
Stoomtrein
Maatschappij

Beleef de techniek van vroeger Stap in en reis mee!

Beleef het indrukwekkende geluid van de stoomfluit en de trekkracht van de machtige stoomlocomotieven. De reis met de stoomtrein voert over de meer dan honderd jaar oude spoorlijn tussen Apeldoorn en Dieren. Het station Beekbergen vormt het kloppende hart van dit levende spoorwegmuseum. Hier bevindt zich een groot deel van het afwisselende materieelpark met oude stoom- en diesellocomotieven, historische rijtuigen en goederenwagens.

De VSM bestaat uit enthousiaste en vakbekwame vrijwilligers. Met veel zorg, geduld en kennis werken zij aan de instandhouding en het onderhoud van de locomotieven, rijtuigen, goederenwagens en de eigen spoorlijn. Intussen is er een imposant en afwisselend materieelpark opgebouwd met daarin een grote collectie oude stoom- en diesellocomotieven, historische rijtuigen en goederenwagens. De VSM heeft diverse stoomlocomotieven bedrijfsvaardig en stoomt daarmee over de Veluwe.

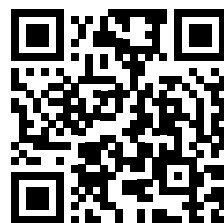
Museumstation Beekbergen

In Beekbergen is het Museumstation van de VSM gevestigd met het stoomdepot met de locomotievenloods en de grote werkplaats. Ook vind je daar een prachtig oud stationsgebouw met een authentiek stationskantoor, een grote draaischijf, een rijdende kolenkraan, waterkolommen, armseinen, handbediende overwegen en nog veel meer wat vroeger op en naast het spoor te zien was. Een bezoek aan het stoomdepot geeft je een indruk van het stoomtijdperk uit de vorige eeuw.

Tickets

Bestel vooraf je tickets via onze website www.stoomtrein.org.

Scan de code en
bestel direct je tickets.

Kijk voor meer informatie, rijdagen en dienstregeling op onze website.

www.stoomtrein.org

Leukste uitje
van Gelderland
ANWB 2021

Ben je ook fan van de
VSM? Like ons dan!
@veluwschestroomtrein

#Culture

PIECK INSPIREERT, SPROOKJES HERLEVEN, NOSTALGIE ONTWAAKT

'Als ik kan tekenen ben ik gelukkig'. Dat zijn de woorden van Anton Pieck. Op een unieke locatie tussen de historische panden in de binnenstad van Hattem, tussen de Dijkpoort en molen de Fortuin is het Anton Pieck Museum gevestigd. Hier kunnen bezoekers volop genieten van de grootste collectie van de Nederlandse kunstschilder, tekenaar en graficus. In het museum bewonder je ook zijn originele werkhoek, met een 1500 kilo wegende etspers waar hij zijn eigen etsen op afdruckte.

Expositie:

'Stille wateren, diepe gronden'

Het jaar 2021 staat weer in het teken van nieuwe tentoonstellingen. In de expositie 'Stille wateren, diepe gronden' laat het Anton Pieck Museum zien hoe Pieck het landschap om hem heen zag én maakte nader kennis met de man achter de kunst. Een interactieve rondleiding

verdiept de expositie nog verder. T/m 09-01-2022

Expositie: 'Alfabet' van Charlotte Dematons

Alle letters van het alfabet en hun oneindige mogelijkheden vind je in dit pas uitgekomen prachtige boek van Charlotte Dematons. Vanaf 8 juni t/m 09-01-2022 zijn de originele tekeningen uit 'Alfabet' te zien.

Expositie:

'Roodkapje'

In de expositie 'Roodkapje' zijn de originele ontwerptekeningen van Anton Pieck voor de Efteling te zien. Prachtig uitgewerkte details, de boze wolf en natuurlijk Roodkapje zelf. Aangevuld met prachtig archiefmateriaal van de Efteling.

Vanaf 8 juni t/m 09-01-2022

www.antonpieckmuseum.nl

VOERMAN STADSMUSEUM HATTEM

Het Voerman Stadsmuseum Hattem is een museum voor kunst, historie en archeologie.

De schilderijen van Jan Voerman sr. van de IJsselgezichten en zijn zoon Jan Voerman jr. van de Verkadealbums vormen het hart van het museum. Schilders als Jo Koster, Adrianus Eversen en Johannes Bosboom en meer vindt u hier ook. In onze nieuwe beeldentuin met prachtig uitzicht op de Hattemse gevels en de Molen de Fortuin kunt u rustig koffiedrinken en genieten van de werken van Bé Thoden van Velzen.

In het museum vindt u ook de historie van Hattem. Restanten van het kasteel De Dikke Tinne uit de 15e eeuw, het verhaal van Herman Willem Daendels (1762-1818) en de 4000 jaar oude klokbeke.

In de zomer van 2021 presenteert het museum i.s.m. de familie Voerman het nieuwste boek over de familiegeschiedenis van de Voermannen en hun aanverwante families. Bij deze publicatie kunt u komen kijken naar een tentoonstelling waarin veel nog nooit getoond materiaal uit de familiearchieven is te zien.

Achterstraat 46-48, 8051 GC Hattem • www.voermanmuseumhattem.nl

Het Pieterpad

VERBINDT MEER DAN ALLEEN DORPEN

Het Pieterpad is de populairste langeafstandswandeling van Nederland. Met een kleine vijfhonderd kilometer verdeeld over zesentwintig etappes, is het ook een van de langste en meest gevarieerde. Het pad dankt zijn naam aan het begin- en eindpunt: Pieterburen in Groningen, en de Sint-Pietersberg bij Maastricht.

GESCHIEDENIS

Het Pieterpad is tussen 1978 en 1983 tot stand gebracht naar een idee van de Tilburgse Toos Goorhuis-Tjalsma, samen met de Groningse Bertje Jens, goede vriendinnen die vaak lange wandelroutes liepen in het buitenland. Omdat het in eigen land aan dat soort wandelroutes ontbrak, besloten ze daar dan zelf maar iets aan te doen. Aanvankelijk was het idee om met een wandelpad hun woonplaatsen te verbinden, maar dat werd al snel veranderd naar een noord-zuidtocht dwars door Nederland.

EEN UNIEKE ERVARING

Doordat het Pieterpad het hele land van noord naar zuid doorsnijdt, kom je als wandelaar met een enorme verscheidenheid aan cultuur en landschap in aanraking. Hoewel je bijna overal overduidelijk in Nederland bent, is de omgeving steeds subtiel anders. Al wandelend zie je het landschap veranderen; soms langzaam zoals het verstrijken van de tijd, dan weer plotseling. De bebouwing verandert, het karakter van de bossen, de velden, weiden en akkers. Zelfs de taal van de Nederlanders om je heen. Na een dag ben je soms al in een heel andere omgeving dan waar je bent begonnen. Voor je het weet waan je je in het buitenland.

Het mooie aan wandelen in het algemeen, en een langeaf-

standswandeling in het bijzonder, is hoe persoonlijk je de omgeving ervaart. Je jaagt er niet snel voorbij zoals in auto of trein, maar je voelt elke meter onder je schoenen voorbijgaan. Doordat je de tijd hebt om te zien, te ruiken, te horen en te voelen, ervaar je meer en intenser. Het is alsof je het land in hoge resolutie onder een microscoop bekijkt en zijn intiemste details leert kennen. En die zere voeten bij een heel lange wandeling? Zie het als pittige kruiden door je eten; als je het niet te gek maakt, wordt het er alleen maar lekkerder van.

DE ROUTES

De etappes van het Pieterpad zijn eenvoudig te volgen. In de eerste plaats zijn de wegen en paden uitstekend bewegwijzerd (de wit-rode markering). Daarnaast zijn er via de officiële website GPX-bestanden te downloaden die je op je telefoon of GPS-apparaat kunt laden en volgen. Tenslotte zijn er nog de routeboekjes. Naast heldere routebeschrijvingen en kaartjes bieden deze een grote rijkdom aan wetenswaardigheden over cultuurhistorie, landschap en bezienswaardigheden langs de route. Zeker als je van plan bent meerdere etappes van het Pieterpad te lopen, is het aan te raden deze aan te schaffen; met de opbrengsten wordt het pad onderhouden.

De etappes in dit artikel en in de rou-

teboekjes zijn natuurlijk maar een suggestie. Hoe lang en hoe ver je loopt, bepaal je helemaal zelf. Er is geen goede of foute manier om het Pieterpad te lopen. En wie weet krijg je na een etappe de smaak te pakken, en wil je de rest ook eens doen. De weg kwijtraken kun je namelijk niet, maar je hart verliezen is doodeenvoudig.

→ Holten – Laren (15 km)

Na Holten ligt er nog een laatste plooi van de Sallandse Heuvelrug, de Beuseberg. Wat volgt is vlak boerenland en onverwachte pracht van de beukenlanen langs de indrukwekkende Schipbeek. Hierna loop je bijna ongemerkt de Achterhoek in over lange rustige wegen door boerenland. Het oude Landgoed Verwolde kun je best een parel noemen. Het is er vol verrassende afwisseling van boerderijen, weiden en bossen met enorme oude bomen, een wandelparadijs. Bij Laren kom je weer in de gewone wereld.

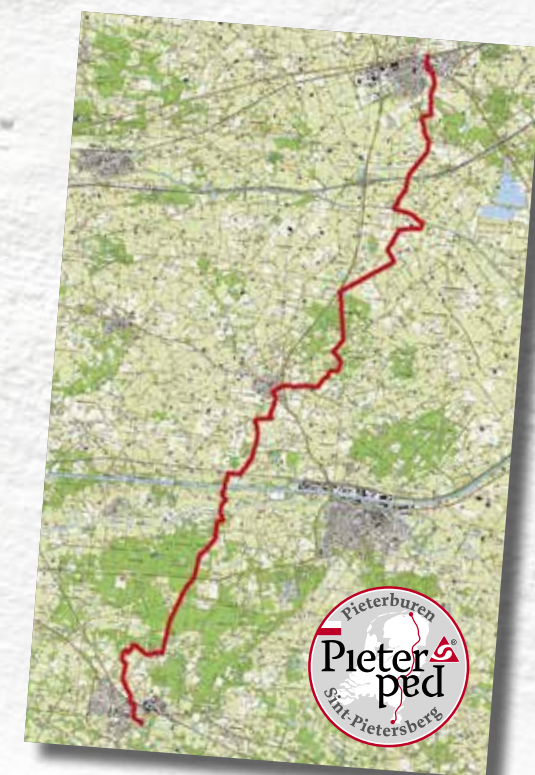
→ Laren – Vorden (14 km)

Na het plattelandsplaatsje Laren, wel met alle toeristische voorzieningen, loop je meteen door boerenland. Voorbij het Twentekanaal en de Berkel begint een tocht over vooral onverharde wegen door landgoederen met afwisselend bos en

doorkijkjes over weilanden; alles is hier natuurreervaat. Dicht bij Vorden zie je de oude grote landhuizen, hier heten ze 'kastelen'. Dan bereik je Vorden, een wat groter dorp met alles wat je maar wenst als wandelaar. Je bent ongeveer op de helft van je tocht over het Pieterpad.

Kijk op www.pieterpad.nl/etappes voor GPX-bestanden en meer informatie over deze en andere etappes.

Gedeeltelijk met toestemming overgenomen van www.pieterpad.nl.

Holten - Vorden

@Stichting Pieterpad/Wim van der Ende

Zoveel lekkers in de Veluwe..
Genieten met hoofdletter 'G'! Ontdek verfijnde ingrediënten en typische streekgerechten. Van de biologische boer tot bourgondisch restaurant. Als Foodie kunt u hier zeker terecht!

PUUR EN (H)EERLIJK OP DE VELUWE

Nederland kent een eetcultuur die afwijkt van veel andere culturen. Voor toeristen die Nederland bezoeken en voor mensen die zich in Nederland vestigen is het vaak wel eventjes aanpassen. Daarbij kent iedere streek ook nog zijn eigen typische streekproducten.

Op de Veluwe val je van de ene culinaire verrassing in de andere. Van kaas tot wijn en bier en van brood tot honing, het wordt hier allemaal gemaakt. En ook aan goede restaurants – waar ze

de lekkerste wildgerechten op tafel toveren – geen gebrek. Superfijn dus dat je al op de Veluwe bent want nu kan je het zelf gaan proeven!

Erkend Veluws Streekproduct

Erkend Veluwse Streekproducten zijn producten die stuk voor stuk worden

gemaakt door mensen met heel veel liefde en passie voor wat ze doen. Samen staan ze voor ambachtelijk gemaakte producten: ingrediënten uit de omgeving, lokaal gemaakt en dát proef je! De pure smaak druip van het vlees, de vis en de zuivel af. En een heerlijk Veluws streekproduct als bier en wijn is een streling voor de tong. Bij veel restaurants vind je ook Erkend Veluwse Streekproducten terug op de menukaart. Kijk op echtveluwe.nl voor alle producenten van deze (h)eerlijke streekproducten op de Veluwe.

Go wild

De Veluwe kent een rijke traditie als het gaat om wild. Bij de meeste restaurants begint het wildseizoen in oktober, wanneer de jacht op fazant en haas wordt geopend. Het wildseizoen eindigt op tweede kerstdag. Door het afwisselende landschap voelen vele soorten wild zoals hazen, gevogelte, wilde zwijnen en edelherten zich thuis op de Veluwe. En precies dat maakt het eten van wild hier ook zo speciaal. Wat je op de Veluwe eet aan wild is

zeer waarschijnlijk ook uit de omgeving afkomstig.

Wil je meer weten over de Veluwe, over de streekproducten en (wild)restaurants? Ga naar visitveluwe.nl voor meer informatie.

NERO GOLD NATUURLIJKE DIERENVOEDING

*Nero Gold
natuurlijke honden brokken
met extra vers vlees!*

Ervaar zelf de voordelen van natuurlijke voeding en natuurlijke vlees snacks voor jouw hond met het Nero proefpakket en ontvang:

- Een 800 gr. verpakking Nero brokken naar keuze,
- Nero Gold 100% vlees snacks 100gr
- Nero Gold vlees worst 400gr
- Een kauw bot

**EEN PAKKET
WAAR JE HOND
VAN ZAL
SMULLEN!!!!**

Wij van Nero geven 100% smaakgarantie en geloven in de voordelen die natuurlijke voeding en snacks bieden. Ervaar het nu ook zelf en zie het verschil bij jouw hond!

NERO GOLD
www.nerogold.nl

Uit eten?

Heerlijke plaatselijke
Veluwe restaurants:

Hotel-Restaurant De Echoput

Het hele jaar door wild op de menukaart!

Amersfoortseweg 86
7346 AA Hoog Soeren
055 519 1248

www.echoput.nl

Restaurant Planken Wambuis

Verlengde Arnhemseweg 146
6718 SM Ede
026 482 1251

www.plankenwambuis.nl

Restaurant Het Aardhuis

Aardhuis 1, 7346 AA Hoog Soeren
06 38201025

www.restauranthet aardhuis.nl

Brasserie Staverden

Uddelermeerweg 2, 3852 NT Ermelo
085 486 4001

www.beleefstaverden.nl

Brasserie Restaurant de Waldhoorn

Dorpsstraat 2, 6731 AT Otterlo
0318 591 239

www.de-waldhoorn.nl

Restaurant Cèpes

Houtkampweg 1, 6731 AV OTTERLO
0318 591228

www.cepes.nl

The Hunting Lodge

Beekhuizenseweg 1
6891 CZ Rozendaal
026 361 1597
www.thehunting.nl

IJS VAN CO

Wij maken ijs vanaf 1938 en zijn trots te zijn verkozen tot het lekkerste ijs van Gelderland. We bereiden dagelijks vers vanille-ijs voor de verkoop aan ons ijsloket in Hoenderloo. Jong en oud kunnen genieten van onze producten in een prachtige omgeving.

Naast ons ijsloket maken vele horeca-bedrijven, bakkerijen en instellingen gebruik van onze groothandel. Het ijs-assortiment voor de horeca bestaat uit heel veel verschillende smaken die ook in literverpakkingen aan het ijsloket verkrijgbaar zijn. Daarnaast leveren wij diverse andere versproducten zoals slagroom, boter, kaas en melkproducten, waarbij één ding vooropstaat: topkwaliteit!

Krimweg 33d
t.o. de muziektent | Hoenderloo
www.ijsvanco.nl

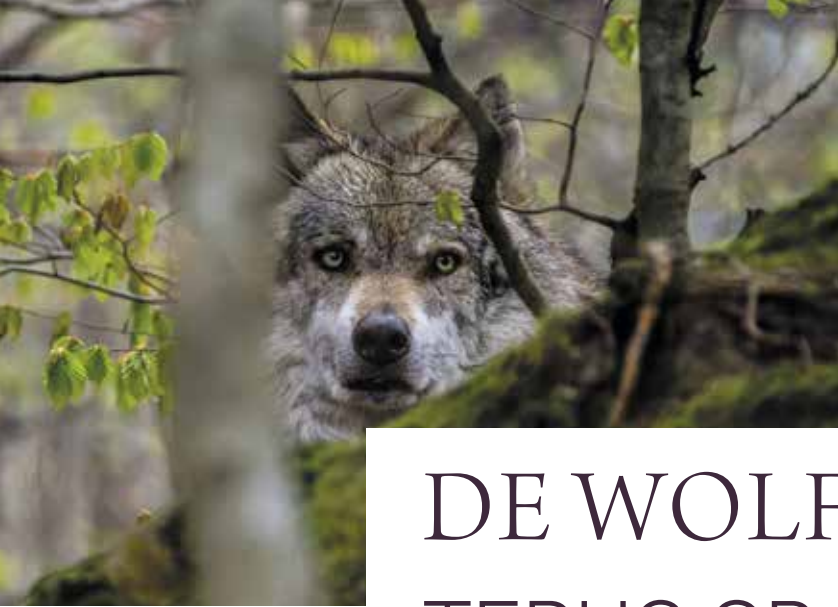
*Hartelijk welkom bij Ijs van Co!
Het lekkerste ijs van de Veluwe!*

**Reserveer nu voor een culinaire avond in de Brasserie van Landal Heihaas.
Zo kunt u al genieten van een 3-gangen diner vanaf € 28,50 p.p.**

Waar: Landal Heihaas, Voorthuizerstraat 75, 3881 SE Putten

**Telefonisch kunt u reserveren via 0341- 35 12 53
of via de Landal App.**

DE WOLF TERUG OP DE VELUWE

We zijn allemaal opgegroeid met sprookjes en verhalen over de wolf. Is het niet met Bor de Wolf uit De Fabeltjeskrant, dan wel met de Grote Boze Wolf uit Roodkapje of De Wolf en de Zeven Geitjes. Deze sprookjes bepalen in grote mate het beeld dat we hebben van dit dier. Maar is dat wel terecht? Een actuele vraag, nu de wolf na meer dan een eeuw afwezigheid weer in ons land terug is.

GESCHIEDENIS

Genadeloos vervolgd

In de middeleeuwen en tot in de 19e eeuw leefden wolven in de directe omgeving van de mens. Maar het leefgebied van de wolf kwam gaandeweg steeds meer onder druk te staan. De bevolking nam toe, en daarmee ook de grond die nodig was voor landbouw. Tegelijk werden de natuurlijke prooidieren van de wolf door de mensen bejaagd, waardoor er voor de wolf weinig overbleef. Om niet te verhongeren moest de wolf gaan jagen op ons vee, of zijn eten bij elkaar scharrelen op onze vuilnishopen. Dit had veel conflicten tot gevolg. De wolf werd meedogenloos vervolgd, verjaagd en afgeschoten. In 1869 werd de laatste wolf in Nederland gedood bij het Limburgse plaatsje Schinveld.

Betere tijden

Na jaren van achteruitgang is de wolf nu in tal van landen weer in opmars, ook in Nederland. Dit heeft een aantal redenen. De wolf is sinds 1982 een beschermde diersoort, wat betekent dat er alleen bij hoge uitzondering op gejaagd mag worden. Ook de handel in wolven is verboden, en hun leefgebieden zijn beschermd. Naast wetgeving die de wolf beschermt, zijn er

ook veranderingen in onze maatschappij, en daarmee samenhangende veranderingen in landgebruik, die de wolf helpen. Doordat veel mensen sinds de tweede helft van de vorige eeuw naar de grote stad zijn getrokken, zijn de buitengebieden veiliger geworden voor wolven. Ook heeft beter natuurbeheer ervoor gezorgd dat de prooidieren van de wolf, met name groot wild zoals herten, reeën en zwijnen, weer in aantal toenemen.

GROTE BOZE WOLF?

Het slechte imago van de wolf is voor een groot deel te wijten aan alle sprookjesverhalen. Maar waar komen die sprookjesverhalen dan vandaan? Zit er niet een kern van waarheid in?

De laatste tijd komt het helaas weer af en toe voor dat een wolf vee aanvalt. Met name schapen en geiten die in de wei overnachten zijn een gemakkelijke prooi voor de wolf. Een sloot en een eenvoudig hek zijn voldoende om het vee in de wei te houden, maar een wolf laat zich daar door niet tegenhouden. Door de dieren 's

nachts op stal te zetten, waakhonden in te zetten of een wei te omheinen met schrikdraad, zijn de dieren echter ook met een wolf in de buurt goed te beschermen. Een flinke klus en een kwestie van aanpassen, maar haalbaar.

Met het gevaar van de wolf voor mensen valt het echter reuze mee. In de laatste 50 jaar van de vorige eeuw, zijn er in Amerika, Europa en Rusland samen slechts 17 slachtoffers gevallen. In de helft van die gevallen was er sprake van hondsdelheid, een ziekte die in die tijd nog heerste. Maar als je de wolf nu vergelijkt met dieren waar we minder angst voor hebben, blijken die grote boze wolf helemaal niet zo gevaarlijk te zijn. In verhouding sterven véél meer mensen door aanvallen van andere grote roofdieren, door trappen van onstuimige hoefdieren of door insectenbeten. Of stomweg omdat ze gebeten worden door een hond.

‘Maar hoe kan dat dan?’ kun je je afvragen. Als je beseft dat een wolf in z'n eentje met gemak de nek van een edelhert kan breken, dan rijst automatisch de vraag waarom wij mensen, die toch een zeer gemak-

kelijk prooi moeten zijn, niet vaker door wolven worden aangevallen.

Kenner menen dat dit onder meer komt doordat wolven angst en lichaamstaal bij mensen kunnen herkennen. Mensen gedragen zich simpelweg niet als prooi. We bewegen ons zeer bewust, net zoals andere roofdieren dat doen. Ook hebben eeuwen van vervolging eraan bijgedragen dat wolven erg mensenschuw zijn geworden; zij zijn nog banger voor ons dan wij voor hen.

Onzichtbare buren

Van oorsprong dagdieren, zijn wolven er een nachtelijke levenswijze op na gaan houden om beter te kunnen overleven tussen de mensen. We komen ze maar zelden tegen, terwijl we in veel landen vlak bij elkaar wonen. Ze zijn onze onzichtbare buren.

MAAR WAT ALS ...

je nu toch een wolf tegenkomt? Dan kun je een aantal adviezen opvolgen.

- Respecteer de wolf, en bewonder het dier in alle rust.
- Neem langzaam afstand zodat de wolf niet van je schrikt.
- Loop de wolf dus niet achterna.
- Hou je hond aan de lijn en je kinderen aan de hand (liever niet andersom).
- Ga hard praten en gebaren maken als de wolf te dichtbij komt.
- Voer de wolf niet. Zo voorkom je dat ze mensen als bron van voedsel gaan zien.
- Als het even kan: niet vergeten een foto

te maken, maar hou bovenstaande in je achterhoofd.

- Prijs jezelf gelukkig met deze bijzondere ervaring!

Tijdlijn van de wolf in Nederland

1869:

Laatste wolf in Nederland gedood in Limburg.

1982:

Conventie v. Bern: wolf krijgt beschermde status.

2015: *Levende wolf gespot in Nederland. Het dier zwerft een paar dagen door Drenthe en Groningen voor het terugkeert naar Duitsland.*

2017: *Wolf doodgereden op A28 in Drenthe.*

2018: *Wolf loopt 's nachts door de straten van Bennekom en Veenendaal.*

Feb 2019: *Wolvin vestigt zich op de Noord-Veluwe. Uit DNA-onderzoek van uitwerpselen blijkt dat er ook een mannetje in de buurt is. Er blijkt ook een derde wolf te wonen op de Mid-den-Veluwe.*

Maart 2019:

Wolvin wordt gespot met dikke buik.

April 2019: *Wolvenpaar krijgt 3 welpjes. Dit wordt niet meteen bekend gemaakt.*

Mei 2019: *Eerste foto van het paar wordt gemaakt op de Noord-Veluwe.*

18 Juni 2019: *Benny Pieters uit Epe spot het mannetje op jacht. Hij grijpt een reekalfen neemt de prooi mee.*

19 juni 2019: *Provincie Gelderland maakt de geboorte van de welpjes bekend en publiceert de eerste beelden.*

2020: *Solitaire wolven vestigen zich onder Eindhoven, op de zuidwestelijke Veluwe, de Mid-den-Veluwe en in Drenthe.*

11 januari 2021: *Wildcamera filmt grote wolvenfamilie op de Noord-Veluwe. Het gaat om een familie van mannetje, vrouwtje, twee welpen uit 2019 en vier welpen uit 2020.*

Wolven weetjes

- Wetenschappelijke naam: *canis lupus*
- Levensduur: 6-8 jaar
- Schofthoogte: 66-81 cm
- Lengte: 1,2-2 m
- Gewicht: 30-80 kg (m) of 23 tot 55 kg (v)
- Snelheid: 50-60 km/h
- Draagtijd: 62-75 dagen
- Nestgrootte: 4-6 welpjes
- De wolf is een voorouder van de hond
- De wolf eet allerlei dieren, van groot wild zoals herten, reeën en zwijnen, tot kleine dieren zoals muizen en konijnen
- Wolven kunnen dagenlang zonder eten, maar als ze een prooi vangen, kunnen ze in één keer wel 9 kilo vlees opschrokken
- Wolvenpaartjes blijven hun hele leven bij elkaar
- Ze paren laat in de winter; welpjes worden in de late lente of vroege zomer geboren
- Welpjes worden blind geboren en wegen 300-500 gram. Ze verlaten het nest voor het eerst na drie weken
- Wolven leven in familiegroepen die roedels worden genoemd

De pareltjes VAN DE VELUWE

Hert Bier Putten (4 km) TOEGEWIJD AAN HET LEVEN

Hert Bier is ontstaan vanuit vriendschap, toegewijd ondernemerschap en een specialisme in het brouwen van bier. Als

vrienden bij elkaar komen en het leven delen, onder het genot van een biertje, ontstaat er verbinding. Dat gebeurde ook toen eigenaren Johan, Marcel en Carlo (de brouwer) bij elkaar kwamen om een gezamenlijke vriend te helpen aan een inkomen, omdat zijn baan op de tocht stond. Die baan is niet verloren

gegaan, maar het idee om een brouwerij te beginnen werd geboren onder het genot van een van Carlo's zelf gebrouwen biertjes. Met de hulp van zakenvrienden en investeerders zag Hert Bier in 2014 het levenslicht.

WELK LEVEN KIES JIJ?

Pluktuin het Platteland (7 km)

Omgeven door windsingels en weilanden is het een ontspannen vertoeven in de Pluktuin. Even genieten van de rust, het eenvoudige, een kopje koffie of thee en dan ... oogsten! Ook kun je er bloemen plukken. Wilt u zelf uw zelfverpakingsmateriaal meenemen?

Landwinkel de Vrolijke Geit (2 km)

Landwinkel De Vrolijke Geit is gevestigd op het erf van de geitenboerderij van familie Dekker. Klaas-Jan is iedere dag in de stal te vinden om de ruim 700 melkgeiten te verzorgen en te melken. Van de geitenmelk wordt in de kaasmakerij ook heerlijke geitenkaas gemaakt, die vanzelfsprekend in het schap te vinden is van de Landwinkel, waar Cindy achter de toonbank staat. Ook de geitenmelk van de eigen geitjes staat in de koeling, gezond en lekker!

Kaasboerderij Ouwendorperhoeve (16 km)

In het glooiende landschap net buiten Garderen ligt de Ouwendorperhoeve. Achter de traditionele boerderij uit 1867 liggen de kruidenrijke weilanden. Hier grazen de Friese melkschapen. De melk van deze biologisch gehouden dieren wordt verwerkt tot rauwmelkse kaas en yoghurt. Deze ambachtelijk bereide, smaakvolle producten zijn in de boerderijwinkel verkrijgbaar.

Burgbieren Ermelo (8 km)

Burgbieren bestaat uit een Bierwinkel, een Bierbrouwerij en Biercafé de Hazenburg. In de Bierwinkel zijn meer dan 2000 soorten (speciaal-)bier te koop. De Bierbrouwerij brouwt Veluws Blond, Veluws Bruun, Tripel-B, Gulle en seizoengebonden bier zoals herfstbok. In het Biercafé kunt u diverse soorten proeven. Rondleidingen door de brouwerij zijn mogelijk.

NERO pure

"Het extra toegevoegde vers vlees maakt de brokken enorm smakelijk en favoriet bij de hond"

Heerlijk op vakantie, even lekker uitwaaien met een wandeling door de prachtige natuur en 's avonds gezellig nagenieten. Vakantie is ontspanning en genieten van de mooie dingen, maar hoe is dat voor je hond? Deze verdient toch ook het beste wat de natuur te bieden heeft.

Steeds meer mensen gaan inzien hoe belangrijk goede natuurlijke voeding en natuurlijke snacks zijn voor de hond. Natuurlijke voeding geeft je hond:

- een mooie glanzende vacht
- een goede vertering met een betere opname van de voedingsstoffen
- een goede ondersteuning van botten en gewrichten
- meer energie om te spelen en/of samen te wandelen
- een gezond en vitaal leven

Elke hond is uniek en dit zie je terug in de voeding. Wij bij Nero begrijpen dat. Wij bieden een breed assortiment aan natuurlijke hondenbrokken en natuurlijke vlees snacks.

Ervaar zelf ook de voordelen welke de natuurlijke voeding van Nero Gold en Nero Pure voor jouw hond kan bieden via ons uitgebreide proefpakket.

Je maakt zelf een keuze welke natuurlijke voeding van Nero jij voor jouw hond wil proberen. Je ontvangt een 800gr verpakking Nero brokken naar keuze, een verpakking van de 100% vlees snacks, een heerlijke vlees worst en een kauw bot.

Een pakket waar je hond van zal smullen!

Steeds meer mensen ervaren de gemakken van het online bestellen van hondenvoer. Geen getil meer van de vaak zware en onhandige zakken. Wij leveren binnen 24 uur aan huis. Plus met elke bestelling Nero ontvang je voor jouw hond iets extra lekkers erbij want deze verdient natuurlijk het beste!

Ervaar zelf de voordelen..... Bestel nu het uitgebreide Nero proefpakket!

Wat onze klanten over ons zeggen:

"Hondenvoer is van goede kwaliteit. Zeer snelle levering per GLS, volgende dag. Prijs/kwaliteit is prima."

"Kortom Nero Gold kan ik aanbevelen."

"Ik koop hier altijd de hondenbrokken. Super kwaliteit en snelle levering!"

"Goede kwaliteit hondenvoer en zowel op de website, verpakking, kwaliteit, snelheid en vervoer niks anders dan lof."

"Geweldige service. Goed advies en de hond is in de wolken van het eten."

Wij van Nero geven 100% smaakgarantie en geloven in de voordelen die onze natuurlijke voeding en snacks bieden.

Ervaar het nu ook zelf en zie het verschil bij jouw hond!

Nero Gold - www.nerogold.nl

**EEN must see
OP DE VELUWE!**

ONZE TOP 5!

● **Paleis Het Loo**

Meer dan 300 jaar woonden en werkten de Oranjes op Paleis Het Loo. Wat begon als een jachtverblijf voor een stadhouder groeide uit tot een paleis voor een koning. Er werd verbouwd, gemoderniseerd, kunst verzameld en een tuin ontworpen. De Oranjes ontvingen er hun gasten, voor vertier en zaken. De tuinen werden gebruikt om in te flaneren en te genieten van exotische bloemen en planten. Binnen vonden koninklijke diners plaats, geserveerd op prachtige serviezen. Een rijk en royaal verleden dat terug te zien is op Paleis Het Loo.

● **Kröller-Müller Museum**

In het Kröller-Müller Museum komt al het schone samen. De unieke combinatie van kunst, natuur en architectuur staat garant voor een bijzondere ervaring. Een beleve-

nis die alle zintuigen prikkelt. Het museum is een paradijs voor ervaren kunstliefhebbers en onbevangen nieuwkomers. Met bijna 400.000 bezoekers per jaar behoort het Kröller-Müller Museum tot de best bezochte musea van Nederland. En ook internationaal trekt de collectie volle zalen. Uitgeleende meesterwerken bereiken wereldwijd een miljoenenpubliek.

● **Kastelen op de Veluwe**

De Veluwe is rijk aan kastelen en landhuizen. Enkele daarvan kun je bezoeken om zo kennis te maken met het leven, de architectuur en kunst van vroeger tijden. Andere zijn alleen van buitenaf te bewonderen, zoals Kasteel De Vanenburg, Landgoed Oldenaller en Kasteel Middachten. Maar vrijwel allemaal maken ze onderdeel uit van prachtige uitgestrekte landgoederen en schitterend natuurschoon van waar je de nostalgie van weleer kunt beleven.

● **Hanzesteden, eeuwenoude historie!**

Een bezoek aan de Hanzesteden anno nu is helemaal in. Shoppen in oude straatjes, cultuur snuiven tussen de monumentale panden en een lekker hapje eten op een van de vele gezellige pleinen. De Veluwse Hanzeste-

den hebben alle hun eigen charme en identiteit. De roemrijke geschiedenis van het middeleeuwse Hanzeverbond heeft overal zijn sporen achtergelaten en de plaatsen omgetoerd tot toeristische trekpleisters. De meeste Hanzesteden zijn in één dag te bezoeken, maar lenen zich ook uitstekend voor een meerdaags verblijf.

● **De Hoge Veluwe**

Het Nationale Park De Hoge Veluwe is uniek in de wereld, door de combinatie van natuur en kunst. Het is dé plek om rust te ervaren, bijzondere landschappen en wilde dieren te zien, maar ook deel te nemen aan georganiseerde activiteiten als excursies, rondleidingen, workshops en evenementen. De overweldigende natuur van het 5.500 hectare tellende park is ook op eigen gelegenheid te verkennen. De verschillende landschappen wisselen elkaar continu af; tijdens een tocht door het park kom je door gevarieerde bossen, maar ook over heidevelden, grasvlakten en buitenlands aandoende stuifzandgebieden.

De Spelerij De Uitvinderij

de wonderlijkste
speel- en ontdekplek
van Nederland

Bij weer of geen weer

Met je gezin,
de hele dag spelend
ontdekken!

Veldweg 5
6952 GX Dieren
Telefoon: 0313 413118

www.spelerij.nl